Έθιμα και Ήθη θρ.

Μασχαλισμός

8091

Το έθος του μασχαλισμού Ν. Ελληνομνήμων Τ. Β΄ 1905 σ. 180–86

185. «Εν δε και μόνον βαρβαρικόν έθιμον φαίνεται πράγματι [illegible] μετά την Πελοπόννησον επίσκεψιν του αυτοκράτορος (Μανουήλ Παλαιολόγου) και δεν γίνεται έκτοτε πλέον μνεία, έθιμον, ο και την προτέραν εισαγωγήν αγνοούμεν μέχρι τούδε. Είνε δε το υπό τε του Ισιδώρου και του Αργυροπούλου εν τοις ανωτέρω χωρίοις αναγραφόμενον, καθ' ο οι Μανιάται των μέσων αιώνων μετά τον φόνον εχθρού τινος αποκόπτοντες δάκτυλον ή μέρος έτερον του νεκρού ενέβαλλον αυτά παρά τον [illegible] ή [illegible] [illegible]. Και τούτο μεν μαρτυρούντα τον Ισίδωρον. Κατά δε τον Αργυρόπουλον, ολίγον διαφόρως διαλαμβάνοντα το αυτό έθος, απέτεμνον βραχύτατα μέρη του τεθνηκότος και περιχέοντες αυτά ενέβαλλον [illegible] ή [illegible] χρήσιν αυτών κατά τας ευωχίας.

Το μεσαιωνικόν τούτο έθος των Μανιατών δεν ήτο μεν μαρτυρημένον μέχρι τούδε, αλλά δεν ήτο και άγνωστον εις την ελληνικήν αρχαιότητα. Είναι δε ο λεγόμενος «μασχαλισμός» των αρχαίων. Τούτου μνημονεύουσιν ο τε Αισχύλος (Χοηφόροι 439) και ο Σοφοκλής (Ηλέκτρα) 445. Εν Τρωΐλω (Σχόλια [illegible] εμασχαλίσθη) και ο Απολλώνιος ο Ρόδιος (III 377. IV 478) σαφώς δε εκθέτουσιν οποίος τις ήτο οι σχολιασταί αυτών και οι

Μασχαλισμός.

λεξικογράφοι(1).

Εκτενώς δε περί των χωρίων αυτών και της σημασίας του μασχαλισμού επραγματεύθη ο Erwin Rohde (Psyche εκδ. β΄ Freiburg i. B. 1898 Τόμ. Α΄ σ. 322-326).

Και δεν γίνεται μεν παρά τω Σουίδα και τω Αρποκρατίωνι μνεία της διά των μασχαλών διαπεράσεως των ακρωτηριασμένων μελών του φονευθέντος, αλλ' ήσαν προφανείς όλοι οι αρχαίοι επαρίχευον ταύτα και εκρέμαντο, καθ' α μαρτυρεί τούτο ο Αρμενόπουλος περί των Μανιατών των μέσων αιώνων. Μόνον δε δεν ευρίσκομεν παρά τοις αρχαίοις το έθος της εις τα πόδα και τα ώτα εμπήξεως των επαριχευμένων [illegible] δακτύλων η άλλων μικρών μελών του νεκρού. Αλλ' ουδεμία αμφιβολία ότι τε παλαιώς παναρχαίο μανιάτικο έθος η γένεσις ήτο η αυτή και των μασχαλισμάτων η υπό των προειρημένων σχολιαστών και λεξικογράφων αναγραφομένη, ήτοι ο φόβος [illegible] μήνιος του φονευθέντος

---

(1) Πρβ. ιδίως τα κατωτέρω χωρία του Σουίδα και Φωτίου εν λ. Μασχαλίσματα· Αρποκρατίων παρά Σοφοκλεί εν Ηλέκτρα κείται την λέξιν ώδε σημαίνουσαν· οι γαρ φονεύσαντες εξ επιβουλής τινα προς το την μήνιν εκκλίνειν ακρωτηριάσαντες μόρια τούτου και ορμαθίσαντες εξεκρέμασαν του τραχήλου διά των μασχαλών διείραντες και μασχαλίσματα προσηγόρευσαν.

Σημ. Πρβ. τα ανέκαθεν [illegible] νομίζω ότι κάπου ανέγνωσα περί μασχαλισμού Θρακών.